

CUM HISTORICUM

28. LEKCE

CO TO JE?

- jedná se o typ **vedlejší věty příslovečné časové**, užívané výhradně **pro minulé děje**
- cum historicum je vždy **konjunktivní** (ovšem ne každá věta s cum je cum historicum)
- Ve vedlejší větě s cum se mohou vyskytnout **pouze konjunktivy imperfekta** (pro vyjádření současnosti VV a VH) a **plusquamperfekta** (pro vyjádření předčasnosti VV před VH)
- ve větě hlavní je buď **indikativ minulého času** či **prézens historický** (formálně prézens, ale vyjadřuje minulý děj)

JAK TO VYPADÁ V PRAXI?

- Příklad souvětí s cum historicum vyjadřujícím **současnost** dějů věty hlavní a vedlejší:
Cum ex Graece a benedictione ambularem, subito puellam conveni.
  - Překlad: Když jsem šel z Hradišťa z pozhnaní, potkal jsem děvčicu znenadání.
  - ve větě vedlejší (s cum) je **konjunktiv imperfekta**, věta tedy vyjadřuje **současnost s dějem hlavní věty**. Tedy zároveň jsem šel z Hradišťa a potkal jsem děvčicu.
- Příklad souvětí s cum historicum vyjadřujícím **předčasnost** věty vedlejší před větou hlavní:
Cum in illum bellum conscripsissem, citharoedos cantare iubebam.
  - Překlad: Když sem na tu vojnu narukoval, pred muzikú sem si rozkazoval.
  - ve větě vedlejší (s cum) je **konjunktiv plusquamperfekta**, věta tedy vyjadřuje **předčasnost před dějem hlavní věty**. Tedy nejprve jsem narukoval a poté jsem si rozkazoval pred muzikú.
- Ve větě hlavní může být libovolný indikativ minulého času či prézens historický. Konkrétní čas pro větu hlavní volíme dle významu věty (děj dokončený = perfektum / probíhající = imperfektum atp.)

VĚTY PODMÍNKOVÉ

REÁLNÉ

- vyjadřují děj, který je předkládán jako **skutečný**
- spojky **si/ nisi** se překládají jako **jestliže/ jestliže ne**
- užívají se v nich **indikativy všech časů**, nejčastěji stejné ve VV i VH
- *Si id pater reperiet, certe me interficiet.*
- Jestliže se to táta dozví, určitě mě zabije.

NEREÁLNÉ

- vyjadřují děj, který se uskutečnit nemůže
- spojky **si/ nisi** se překládají jako **kdyby / kdyby ne**
- užívají se v nich **konjunktivy imperfekta a plusquamperfekta**, stejné ve VV i VH
- *Si id pater reperiret, certe me interficeret.*
  - Kdyby se to táta dozvěděl, určitě by mě zabil. (*Ale nedozví se to*).
- *Si id pater reperisset, certe me interfecisset.*
  - Kdyby se to byl táta dozvěděl, byl by mě zabil. (*Ale nedozvěděl se to*)

POTENCIÁLNÍ

- vyjadřují **děj možný v přítomnosti či budoucnosti**
- spojky **si/ nisi** se překládají jako **jestliže/ jestliže ne, kdyby, kdyby ne**, dle kontextu.
- užívají se v nich **konjunktivy prézenta** (pro nedokončené děje) a **perfekta** (pro dokončené děje), obvykle stejné ve VV i VH
- *Si id pater reppererit, certe me interfecerit.*
  - Kdyby se to táta dozvěděl, určitě by mě zabil. (*Je možné, že se to dozví*)
- *Si pater adsit, certe id ei non narrem.*
  - Kdyby tu táta byl, jistě bych mu to nevyprávěl. (*Je možné, že přijde*).